

En rapport från
Östsvenska Handelskammaren

Exportutsikter

2023

Förord

Östsvenska Handelskammaren är det regionala näringslivets röst och verkar för och av medlemsföretag i Östergötland, Sörmland och på Gotland. En stor del av Handelskammarens kärna är den internationella handeln och det är inom detta verksamhetsområde som Handelskammaren har sitt ursprung. Härigenom har vi vårt lagstadgade uppdrag att utfärda handelsdokument – med avsikten att förenkla export och import för företag. I dagens internationaliserade värld är det viktigare än någonsin, inte minst med tanke på att Sverige är ett litet, handelsberoende land.

För första gången genomför Östsvenska Handelskammaren en rapport med fokus på de exporterande företagen i den östsvenska regionen. En temperaturmätning bland medlemsföretagen där syftet är att ge en enkel och tydlig överblick av situationen hos de företag som exporterar och hur de mår. Målet är att fördjupa Handelskammarens kunskap och på det sättet kunna förbättra service till och påverkan för exportföretagen.

Handelskammaren släpper även regelbundet en konjunkturrapport där parametrar som bedömd efterfrågan, personalsituation och konjunkturutveckling på kort och lång sikt ingår. Rapporten baseras på en enkätundersökning som skickas ut till Handelskammarens medlemsföretag. Exportutsikterna är en fördjupning av konjunkturrapporten med exportföretagens situation i fokus. Utöver ovanstående frågeställningar, undersöker vi till vilka delar av världen exporten går, om företagen planerar några förändringar i sin exportförsäljning och vilka marknader de ser som intressanta framåt.

Att det går bra för exportföretagen är centralt för Sveriges ekonomi och konkurrenskraft. Exportföretagen behöver i regel en längre framförhållning och verkar på en större och mer diversifierad spelplan. Därför är en undersökning av exportföretagens erfarenheter och prognoser lika intressant som relevant. Baserat på enkätsvaren har Handelskammaren sammanställt en rapport med fokus på export och internationella utsikter. Intentionen är att mätningarna som ligger till grund för rapporten ska ske fortlöpande en gång årligen, för att förse Handelskammaren, våra medlemsföretag och andra intresserade aktörer såsom myndigheter och media med aktuell information och höjd kunskap om den regionala exporten.

*Emma Meijer, projektledare Internationell Handel
Östsvenska Handelskammaren*

Om undersökningen

Handelskammarens konjunktur- och exportenkät skickades till cirka 800 medlemsföretag i Östergötland, Sörmland och på Gotland under mars/april 2023. Drygt 200 svar kom in, varav 61 företag angav att de exporterar och det är dessa företags svar som ligger till grund för rapporten. De exportföretag som svarat representerar en bredd av branscher, men merparten av de responderade tillhör branschkategorierna Industri/Tillverkning samt Konsult/Tjänster. Företagen företräder även en bredd sett till antal anställda – från 0 till >500.

Inledning

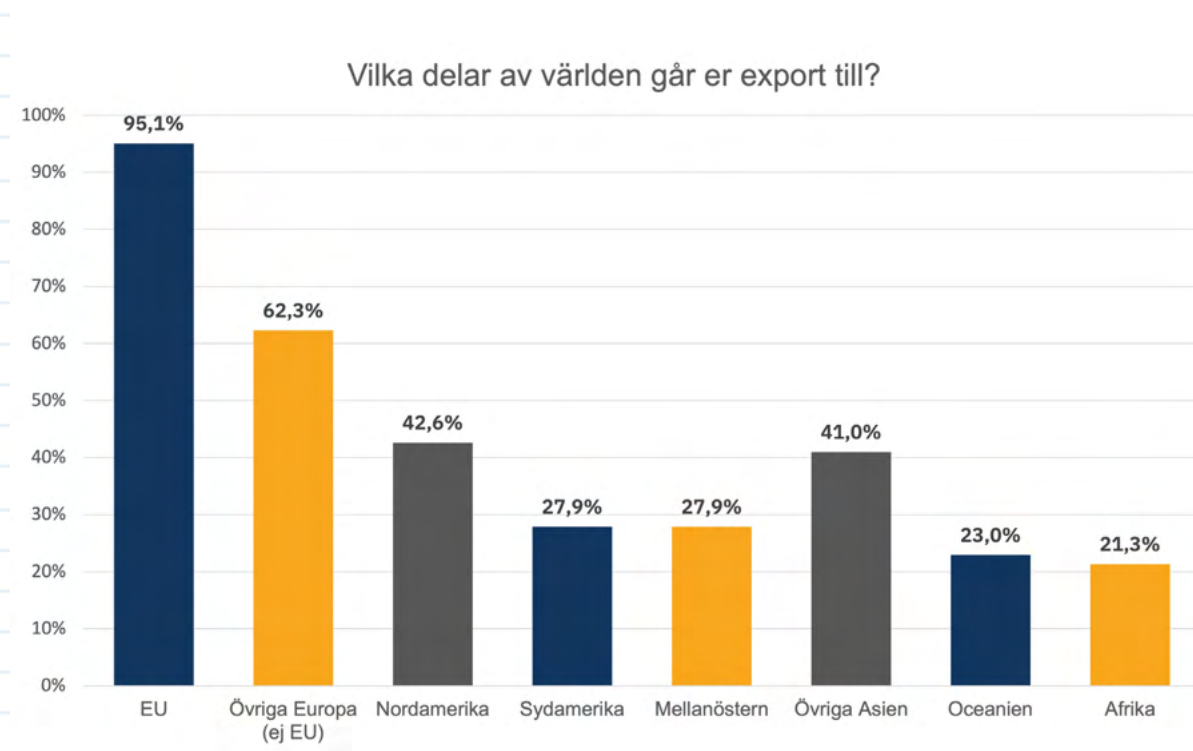
Våren 2023 befinner vi oss i svalare ekonomiska och osäkrare tider. Det är inte läge att tala om någon ekonomisk kris, men "tuffare tider" drabbar företag olika hårt. Inflationen är hög världen över, centralbankerna höjer styrräntan, det pågår ett krig i Ukraina som ökar de handelspolitiska spänningarna och minskar tillväxtmöjligheterna. För att nämna några utmaningar som näringslivet står inför. Prognosmakare menar att året fortsatt bjuder på en negativ tillväxt men att en ljusning kan skönjas under nästa år. Så än så länge spås nedgången vara relativt kortvarig då inflationen tros ha nått sin topp och centralbankerna närmar sig slutet av sina åtstramningscykler för räntan.

Dämpade utsikter för världsekonomin till trots finns indikationer på att framtidsutsikterna för svenska exportföretag är ganska goda. Exporten gynnas av en svag svensk krona (däremot blir importpriserna högre) och störningarna i leveranskedjan, komponentbristen till följd av pandemin och Ukrainakriget, har minskat. Business Swedens Exportchefsindex för andra kvartalet 2023 visar en stark återhämtning för svenska exportföretag. Även svensk Exportkredits (SEK) exportkreditbarometer indikerar en ljusning, då andelen som planerar nyanställningar är större nu jämfört med i höstas.

Regionala exportutsikter

Hur ser det då ut i vår östsvenska region? Drygt 60 exporterande företag svarade på Handelskammarens enkät. Dessa företag representerar en bredd av branscher och storlek sett till antal anställda. Merparten av de responderade tillhör branschkategorierna Industri/Tillverkning och Konsult/Tjänster.

Vår undersökning visar att den östsvenska exporten går till världens alla hörn även om stora delar av exporten går inom Europa. Nästintill samtliga bolag, 95 procent, anger att de exporterar inom EU. Därefter, ungefär 42 procent av bolagen, meddelar att de exporterar till Nordamerika respektive övriga Asien, följt av nästan 25 procent som exporterar till Sydamerika, Mellanöstern respektive Oceanien och Afrika.

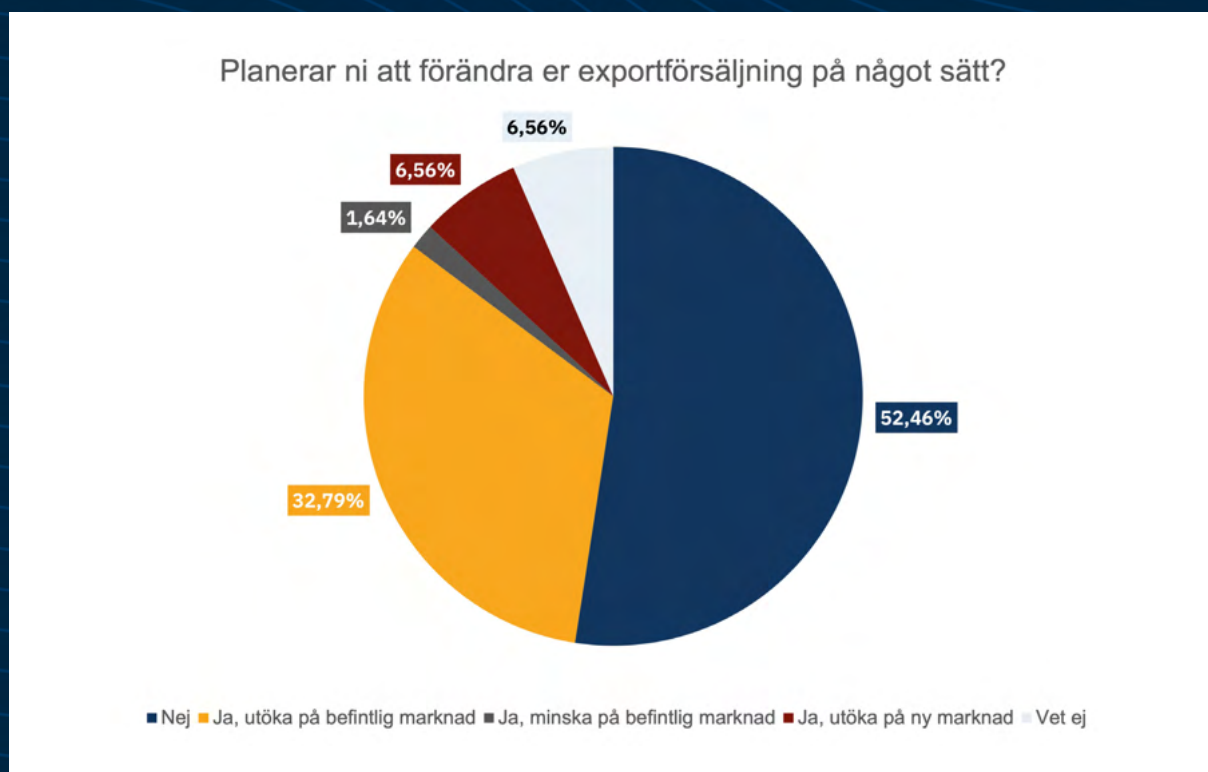
Tittar vi närmare på frågan om företagen planerar att förändra något i sin exportförsäljning anger drygt hälften att de inte kommer göra någon förändring. Omkring 33 procent fastställer att de ska utöka sin försäljning på en befintlig marknad och drygt 6 procent ska utöka på en ny marknad. Endast ett bolag i undersökningen anger att de kommer minska sin exportförsäljning på en befintlig marknad. Sett till företagsstorlek är det ingen större skillnad bland svaren. Företag med mellan 6–100 anställda anser sig vara mest positivt inställda till att utöka sin exportförsäljning på en befintlig marknad.

Av de 6 procent som säger att de vill utöka på en ny marknad representerar ett av företagen den minsta storlekskategorin samt tre små och medelstora företag, mellan 21–500 anställda. Företaget som ska minska sin exportförsäljning på befintlig marknad återfinns i kategorin bland de minsta företagen, 0–5 anställda.

Företagen som anger att de ska utöka sin försäljning på befintliga marknader företräder branschkategorierna Industri/Tillverkning, närmare hälften av de svarade i denna kategori,

samt Konsult/Tjänst och Besöksnäringen. Bolagen som anger att de ska utöka på nya marknader finns inom branscherna Industri/Tillverkning och Konsult/Tjänst.

Bland företagen som vill utöka på en ny marknad omnämns bland annat EU, USA, Sydamerika, Indien, Australien och UK som intressanta val.

Enkäten som rapporten bygger på besvarades av 200 företag varav drygt 60 angav att de exporterar. Bland de företag som idag inte har en exportaffär angav sex bolag att de har planer på att börja exportera. Dessa återfinns i branschkategorierna IT/Teknik, Konsult/Tjänster, Transport/Logistik samt Industri/Tillverkning. Storleksmässigt representerar dessa sex bolag alla storlekkategorier utom den allra största, 101–500 anställda.

Exportföretagens syn på efterfrågan, personalsituation och konjunkturutveckling

Bland de exporterande företagen bedömer närmare 36 procent att efterfrågan på deras produkter eller tjänster kommer att minska något på längre sikt – 12 månader. 33 procent anger att efterfrågan kommer vara oförändrad och drygt 21 procent säger något ökad. Resultaten visar också att nästan 10 procent anser att deras efterfrågan kommer öka kraftigt.

På frågan om personalsituationen anger ungefär 50 procent att de på lång sikt inte kommer vidta några åtgärder, medan 7 procent svarar att de behöver säga upp personal. Däremot vill 41 procent av företagen anställa på 12 månaders sikt. Med andra ord behöver 25 exporterande företag i vår region anställa inom ett år.

Gällande konjunkturläget svarar närmare 79 procent av exportföretagen att de tror på en svag eller mycket svag utveckling under en 12-månaders period. 15 procent anger att den kommer vara oförändrad och 7 procent spår en ganska stark utveckling.

Däremot är 86 procent ganska eller mycket positiva sett till framtiden för sitt företag. Bara åtta bolag ser ganska negativt på framtiden. Sex av dessa åtta bolag är inom Industri/Tillverkning. Resterande två inom Transport/Logistik samt Detaljhandeln.

60 procent av exportföretagen ser ganska eller mycket positivt på regionens utveckling i stort, medan 28 procent har en negativ syn och 13 procent uppger att de inte vet. Majoriteten av företagen som ser positivt på regionens utveckling är företag inom Industri/Tillverkning, Konsult/Tjänster, IT/Teknik, Besöksnäring samt Detaljhandeln.

Topp tre orosmoln bland exportföretagen:

- ➔ Kompetensbrist
- ➔ Inflation
- ➔ Energiförsörjning

Utöver topp tre omnämns omvärldsläget, produktbrist på grund av kriget i Ukraina, världsekonomin, ränteläget, valutförändringar och ökade omkostnader som orosmoln. Likaså svårigheter att bedöma utvecklingen på längre sikt.

” *Kostnadsökningar av alla slag är problematiska, men kan oftast tas ifatt över tid (prisökningar och/eller förbättrad effektivitet). Kort- och långsiktigt är svårigheterna att anställa verkstadspersonal, framför allt CNC-operatörer, det stora problemet och det kan leda till att verksamheten måste krympa.*

- ” *Ekonomi, inflationen, energiförsörjning, räntehöjningar, kompetensbrist.*
- ” *Kompetensbrist, inflation, valutakurs, materialförsörjning, Ukrainakriget och dess konsekvenser.*
- ” *Omvärldsfaktorer med USA, Kina, Ryssland mm, inflationen och räntor.*

En jämförelse med icke exporterande företag

I en jämförelse med företagen som inte exporterar tenderar enkätresultaten att vara liknande. Vi ser en antydning till att exportföretagen har en något positivare syn på sin efterfrågan – 31 procent av exportföretagen uppger att de ser en något till kraftig ökad efterfrågan på 12 månaders sikt. Det ska jämföras med de icke exporterande företagen där drygt 20 procent anger detsamma.

Därtill anger fler exporterande företag att de behöver anställa, 41 procent jämfört med 33 procent av de icke exporterande.

Gällande inställning till regionens utveckling visar undersökningen att de icke exporterande företagen är något mer positivt inställda än de exporterande. Samtidigt anser nära 60 procent av de exporterande företagen att regionens utveckling är ganska eller mycket positiv, vilket kan jämföras med de icke exporterande där hela 73 procent fastställer detsamma.

Kompetensförsörjning toppar listan över exportföretagens bekymmer – samma som för de icke exporterande. Tätt följt av inflation, räntehöjningar, ökade kostnader och energiförsörjning som båda företagskategorierna rankar högt på listan.

Slutsatser

I tider av en orolig omvärld och nedtonade utsikter för världsekonomin ser exportföretagen en svagare konjunktur framåt. Många av företagen ser en nedgång i efterfrågan på sina produkter eller tjänster och ungefär hälften planerar att behålla exportförsäljningen oförändrad snarare än att satsa på nya marknader just nu. Vidare anges kompetensbrist, inflation och energiförsörjning som exportföretagens främsta orosmoln – tätt följt av ett oroligt omvärldsläge, ökade omkostnader och ränteläget.

Men, detta till trots finns glimtar av hopp – i denna rapport och även i andra mätningar speglar resultatet återhämtning och goda utsikter för de svenska exportföretagen.

Positivt från vår undersökning är att en betydande andel, närmare 40 procent, av de responderande företagen anger att de vill satsa mer på befintliga marknader eller expandera på nya samt att ytterst få ska minska sin exportförsäljning. Noterbart är också att de marknader företagen bedömer som aktuella framöver i huvudsak är utanför EU. 25 exportföretag i regionen vill anställa personal på längre sikt, vilket i sammanhanget också kan ses som ett styrkebesked. Samtidigt vet vi av erfarenhet att kompetensbrist är det enskilt största hotet mot företagets tillväxt och önskad utveckling. Att så många företag behöver anställa personal framåt är glädjande, men ställer också höga krav på utbildningsväsende och arbetsmarknaden i stort.

Därutöver råder en stark tro på framtiden för den egna verksamheten, likväl som för regionens utveckling framåt. Den optimistiska synen tar vi med oss när vi förhoppningsvis går ljusare tider tillmötes vartefter – regionalt som globalt.